

*К.О. Любимова, аспірант
Національного технічного університету України "КПІ", м. Київ*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НАВЧАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Розвиток банківської системи підпорядкований розвитку її складових, зокрема Національного банку України (далі – НБУ), який сприяє дотриманню стабільності самої системи та банків, діяльність яких регламентована НБУ. Розвиток НБУ та інших банків, філій іноземних банків неможливий без розвитку людських ресурсів банківської системи, що логічно переходить у розвиток персоналу кожної окремо взятої інституційної одиниці, одним із векторів якого є навчання. Навчання банківського персоналу здійснюється через базову підготовку у вищих навчальних закладах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки (далі – МОН) України, в банківських навчальних закладах, структурно залежних від НБУ; через систему післядипломної освіти, яка представлена перепідготовкою – здобуттям другої освіти – та підвищенням кваліфікації через вищезазначені навчальні заклади, а також проведенням корпоративних тренінгів і семінарів, ініційованих банками із використанням власних ресурсів, організованих як через систему структурних навчальних підрозділів, так і за допомогою технологій аутсорсингу. Проблема полягає в тому, що у кожному із трьох випадків (підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації) навчальні заклади МОН України та НБУ пропонують свої послуги, але їх унікальність та врахування особливостей банківської справи не завжди пов'язані з розмаїттям самих закладів. Розвитком та формуванням компетенцій, як правило, займаються консалтингові та тренінгові компанії, потреби в навчальних курсах яких виявляються локально, без проведення належного освітянського внутрішнього та зовнішнього аудиту. Природним постає питання про розподіл сфер діяльності навчальних закладів та закріплення за ними сфер впливу на підготовку та розвиток фахівців банківської системи.

Мета статті. Для реалізації ідеї розвитку банківської системи в контексті економічного розвитку держави через посилення навчальної складової у формуванні та використанні кадрового потенціалу чіткіше окреслити зв'язки взаємозалежності-підпорядкування між учасниками процесу, а саме: МОН України з підпорядкованими йому профільними навчальними закладами, НБУ з його навчальними закладами та безпосередньо самими банками із створеними на їх базі структурними навчальними підрозділами.

Виклад основного матеріалу. Методологічну основу дослідження складають нормативно-правові акти, що регулюють банківську діяльність в Україні, інформаційні матеріали про підвищення кваліфікації в даній сфері із використанням загальних методів наукових досліджень. Банківська система

України, до складу якої входить НБУ, інші банки, філії іноземних банків, що створені і діють на території України відповідно до українського законодавства [5], розвивається за умов правового забезпечення стабільної діяльності її складових, конкурентного середовища на фінансовому ринку, захисту законних інтересів вкладників і клієнтів банків, сприятливих умов для функціонування національної економіки. Серед функцій, які виконує НБУ як особливий орган державного управління, такі [4]: встановлення для банків правил проведення банківських операцій, бухгалтерського обліку і звітності, захисту інформації, коштів та майна; організація створення та методологічного забезпечення системи грошово-кредитної і банківської статистичної інформації та статистики платіжного балансу; визначення системи, порядку і форми платежів; здійснення сертифікації аудиторів для проведення аудиторської перевірки банків, тимчасових адміністраторів та ліквідаторів банку; участь у підготовці кадрів для банківської системи України. Для реалізації останнього положення до системи НБУ входять банківські навчальні заклади, серед яких Українська академія банківської справи, Університет банківської справи, Львівський, Харківський та Черкаський інститути банківської справи Університету банківської справи. Згідно пропозиції НБУ утворення Університету банківської справи відбувається з реорганізацією шляхом перетворення та передачею до його складу чотирьох банківських навчальних закладів [2]. Юридичною адресою нового університету стає адреса навчального центру НБУ та філії Львівського інституту [3] з безпосереднім підпорядкуванням НБУ, а не МОН України, ліцензію якого заклад отримав 1 березня 2007 року. Ідея банківської школи, де комерційні банки роблять замовлення на підготовку та підвищення кваліфікації співробітників, де пропонуються нові продукти та використовуються найновіші технології, базується на розробці магістерських програм із корпоративного управління, внутрішнього контролю та аудиту, що реалізується у спільних проектах з Міжнародною фінансовою корпорацією [1]. Водночас у структурі вищезазначених інститутів функціонують регіональні центри перепідготовки і підвищення кваліфікації фахівців та працівників банків України [7], на посиленні позицій яких необхідно наголошувати, закладаючи до програми навчання працівників системи НБУ та банків України підвищення кваліфікації, в тому числі за спеціалізацією (більше ніж 1 раз у 5 років). Враховуючи право МОН України визначати політику в галузі освіти, стандарти та вимоги до освітніх та освітньо-кваліфікаційних рівнів [6], доцільним є впровадження цього права в реальну “базову” підготовку, здійснювану навчальними закладами, підпорядкованими МОН України. Така практика активно застосовується, але автор пропонує переглянути її з урахуванням побажань банківської системи та оновити, згідно міжнародних вимог та зарубіжного досвіду, програми підготовки фахівців, зробивши акценти на змісті базових модулів, уніфікованих для всієї системи вищої освіти. Зазначені акценти на взаємодії між МОН України, НБУ та банками в навчальному контексті схематично подані на рис. 1.

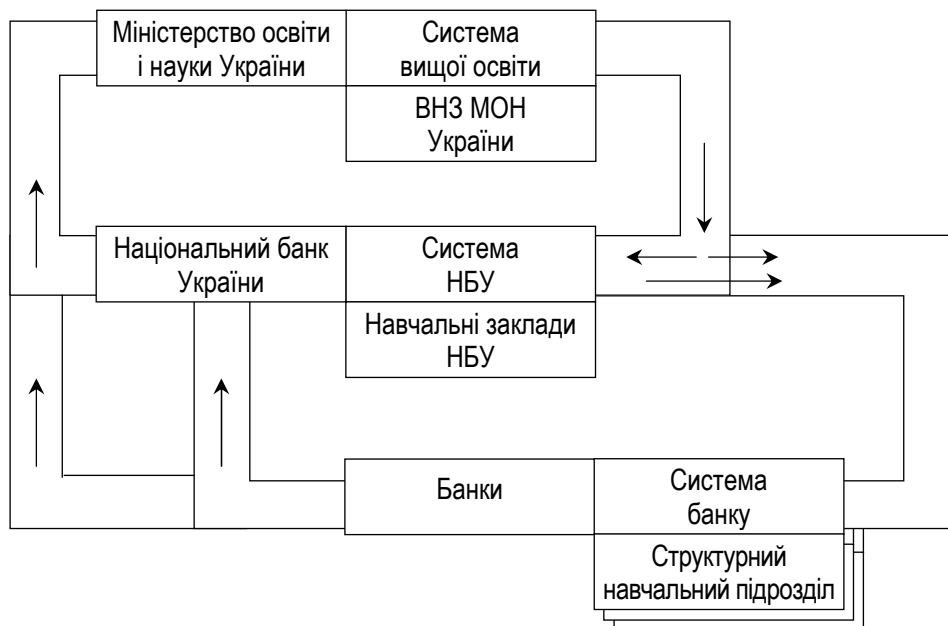

Рис. 1. Взаємодія МОН України та банківської системи: навчальний контекст

НБУ як орган, що регламентує діяльність банків, встановлюючи відповідні стандарти, нормативи, правила та методики розрахунку, міг би, на думку автора, використовувати структурні навчальні заклади для проведення необхідних профільних, у тому числі обов'язкових, консультацій, роз'яснень, слухань пропозицій, а також із питань поліпшення нормативно-правової бази, створення, державної реєстрації, ліцензування діяльності, регіоналізації та реорганізації банків, особливо з іноземним капіталом, та на основі процедур андеррайтингу; придбання або збільшення істотної участі в банку; порядку створення та акредитації дочірніх банків, філій і представництв українських банків на території інших країн; захисту інтересів та управління ризиками, пов'язаних із здійсненням банками діяльності, розширення спектра здійснюваних операцій тощо. Розвитком необхідних компетенцій працівників (поєднання вмінь, навичок, таланту та поведінки), а також розробкою та впровадженням ефективної системи управління розвитком персоналу доцільно займатися структурним навчальним підрозділом банків, залучаючи як внутрішні, так і зовнішні ресурси.

Висновки. Запропонована організаційна взаємодія МОН України, НБУ та банків у навчальному контексті з метою розвитку банківської системи та національної економіки передбачає зосередження навчальних закладів МОН України на “базовій” підготовці фахівців (зокрема економічній) банківських навчальних закладів НБУ, на консультаційній діяльності та з підвищення кваліфікації; структурних навчальних підрозділів банків – на формуванні компетенцій. Кожна із трьох позицій є актуальною для подальшої розробки: перша стосується кредитно-модульної системи організації навчального процесу, друга – розвитку системи післядипломної освіти у банківській сфері, третя – ефективної системи управління розвитком персоналу конкретного банку.

Список літератури

1. В Університеті банківської справи НБУ завершився проект “Корпоративне управління у банківському секторі”. – 19.10.2007 // www.osvita.info.
1. Деякі питання впорядкування мережі вищих навчальних закладів: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.06.2006 № 331-р // www.kmu.gov.ua.
2. Кузьма Н. Перше, чого ми вчимо студентів, – бути не такими, як усі: Розмова з Т. Смовженко, в.о. ректора УБС НБУ // Львівська on-line газета. – 19.10.2006 – № 19(19) // www.gazeta.lviv.ua/articles/2006/10/19/18927.
3. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-3 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5-6. – Ст. 30.
4. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.99 // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 29. – Ст. 238.
5. Про освіту: Закон України від 23.05.91 № 1060-12 // www.rada.gov.ua.
6. www.khibs.edu.ua; <http://lbi.wubn.net>; www.uabs.ck.ua.

Отримано 25.11.2007

Любимова К.О. Проблеми та перспективи навчальної складової в контексті розвитку банківської системи України [Текст] / К.О. Любимова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових праць. - Суми: УАБС НБУ, 2007. – Вип. 21. - С. 301-307.